تێکستی بەهار
ئەو بەهارەی لەپایز دەچوو

سەلام عومەر

بەشی دووەم

ئەو بەهارە رەنگ پایزیەی مەرگی پیشان داین، لەسڕبوونی تەمەن و خلۆربونەوەی ساڵەکان دەچوو، بەکۆتاهات و بەسەرچوو، زۆری نەبرد نسکۆیەك رۆژەکانی رابردوو و تەواوی ژانەکانی بەسەردا باراندین، ئەو ژانە لەناکاوانەی هەموو جار لەنێو رێکەوتنە بێئاگایەکاندا دوو بارە دەبوونەوەو بێ خەتا ئێمەیان پێوە دەکرد، وەك ئەو نێچیرانەی بەدەست راوچییەکانەوە لەپەلەقاژەی مەرگ دان و.. ئەوانەش لەناو قەفەزەکاندا لەخورپەدان، ئەو رۆژانە لەهاوین نزیك دەبوینەوە سەرەتای بەکۆتاهاتنی ئەو دەستکەوتانەبوون، کە لەنێو ئاگر بەستەکاندا بوونە خۆڵەمێش، ئێمەی منالْ، ئێمەی خێزان وئەو تێکۆشەرو ئایندەویستانەی لەشەڕگەکانەوە هەلاتبووین و لەنێو خێوەتە گەرمەکاندا مامەڵەمان لەسەر بوو، وەکو کۆیلەو ئەو کالایانە سەیر دەکراین کە لەسنورەکاندا هەبوون. دۆڕاوێك بوین ئەو دەستی و دەستیمان پێدەکراو ئاکام لەسەر مێزی قومارخانەکەی جەزائیر بەو کەنداوە گۆڕاینەوە کە هەموو یاسا نێودەوڵەتیەکانی تێدا شەرمەزار کراو دواتریش ئاگرێکی هێندە بێ ئامانی لێکەوتەوە هەشت ساڵان تەڕو وشکی بەیەکەوە سوتاند،ئاخر قەدەر نەبوو ئێمەی بەوێ گەیاند. لەخۆمانەوە نەچوینە وێ و ئەویش هێندە سانا نەبوو تا هەڵێینەوە، دەبوو وەرینی گەلا سەوزەکانی بەهارو ئەو یادەوەریە تفتانە لەگەڵ خۆمان بێنینەوە کە نەمان دەویستن، ئێمە لەزیندانێکەوە بۆ زیندانێکی دی و لەسەربازخانەیەکەوە بۆ سەربازخانەیەکی دی دەگوازراینەوە، هەرەس و داڕمانی گیان، لەو شوێنەدا دەستی پێکرد، کە ئازایەتی و تفننگەکانمان لێ بەربۆوە، لەو شوێنەدا یان لەو سنوورەدا، کە قەوانەکانیان لەباخەڵ دەرهێنام و گوتیان لەوێ، لەناو ئۆردوگا کاکی بەکاکیەکاندا، گەمەکردن قەدەغەیە، نابێت قەوانە بەتاڵەکان ئاودیو بن و

ئیدی دەبێت ئێوە دەستەکانتان شۆڕبێتەوە، رازی بن بەوێنەکانی پشتەوەی سەرتان و ئەو ژمارانەی بە خەیمەکانتانەوە هەڵواسراون .ئەمن، لەوێ، رێك لەو شوێنەدا منداڵیم هەڵوەری، زانیم سەرەتایەکی سەخت دەستی پێکردو ئیدی ئایندە زۆر بەزەحمەت دەدۆزێتەوە، هەر لەوێ لەئاسمانی وڵاتەکەم روانی و زانیم ئیدی لەهەموو وەرزەکان، لەتەواوی ساتەوەختەکاندا..

لەئاسمان ئاسن دەبارێ..
ئەوەی دوێنێ کاسی کردین..
ئەوەی لانەو..
قوتابخانەکەی سوتاندین،
بۆهەمیشە هەردێتەوەو
مناڵیمان بۆ خۆی دەبا،
دێت و بۆ دەیان جاری دی..
شارەکەم هەڵدەوەشێنێ،
وڵاتەکەم دەسوتێنێ و..
ئاسن لە لاویەتی ئێمەو..
دەست لەهەموان دەوەشێنێ،
ئیدی زانیم..
ئایندەمان،
وەك پریاسکە، بەروبارێکدا دەچێ..
بۆنی بیابانی لێدێ..
لەبەهارێك عاسێ دەبێ،
وەکو پایز...
وەکو چاوی ئەو چیایەی
دوور لەئێمەو..
تا سەرمۆخیش لەئێمە زیز.

ئەو ڕۆژانە، یان ئەو ساڵە بێ بەهاریەم بەنامۆیی و پەرش و بڵاوی بەڕێکرد، ترسێك وەکو تەزوو بەهەناومدا دەهات و لەچاوانم دەردەچوو لەوێ پەنایەك نەبوو خۆمانی تێدا حەشاردەین، چیایەك نەبو بە خۆمان بگرێ و چەکەکانیشمان لەسەر سنوور لێ بەربۆوە، دەبوو لەگەڵ پێچانەوەی ماڵەکانمان، ئازادیش بپێچینەوە، بەدەستی بەتاڵ و جەستەی سڕەوە بگەڕێینەوە ئەو گوندو شارۆچکانەی وێران کرابوون، بۆنی مەرگ، بۆنی باروت بۆ هەمیشە لەبەر چاوان بێ و شەقامە پڕ لەچاڵ و چۆڵەکان بەو خەمانە پڕکەینەوە کە بەسەرماندا باریبوو، منی منداڵ ڕێك لەم ڕۆژانەدا بوو هەستم کرد ژیان لێرە لەم دنیا پڕ لەهەراو هۆریایەدا یەکسان نییەو ئێمەی پەراگەندە لەکەس ناچین، لەهەموو لایەکەوە گەمارۆ دراوین و چۆنیان بوێ وامان لێدەکەن، پلانەکان زۆر لەئێمە گەورەترن و کەس ئێمەی ناوێ، بۆخۆمان دەبێت بەخۆماندا بچینەوەو ئەگەر بەردەوام لەم بێدەنگییەدا بین، ئیدی تەفروتونا دەبین و لێناگەڕێن جارێکی دی لەبەهاردا، لەوەرزهات و ڕەنگاو ڕەنگەکاندا ئەو گۆرانیانە بڵێین کە پێشتر دەمانگوت، ئاخر لەو ساتەوەی گەڕاینەوە ئەو وێرانە خاك و شارانەی جەنگەکان هەلا بەهەلای کردبوون، ئێمە وەکو کۆیلە وابوین، هەناسەیەك لەکوێستانەوە نەدەهات و تەمێك تەواوی وڵاتی داپۆشیبوو، چەند بەهارێك چەند وەرزو ساڵێك تێپەڕین وئێمە لەسوڕی متبونا بووین، ئەو سەرسوڕانەی دەیانگوت لەخەڵك دەدەن و قەدیان پڕە لە گوللە، لەبازاڕەکان دەرکەوتنەوە، ترسێك لەڕۆژە ڕەشەکان ئەستورتر ژیانی لێوەستاندبوین، زۆری نەبرد هەر چەند ساڵێك بوو، شەوێك لەشەوەکانی زستان دەنگی ڕێژنەی گوللەیەك شاری بەخەبەر هێنا، ئومێدێك لەچیاکانەوە هات و لەنێو شاردا خۆی بەتاڵ کردەوە، ئاخر زۆری نەبرد بەهارەکان گوڵیان دەداو کانیاوەکان تەقینەوە، شەو نەبوو دەنگی تۆڵە هەرەس بە سەنگەرێکی دەوژمن نەهێنێ،

ئەو شەوانە..

ئاسمان ئاسنی دەباراند

شەقامەکان وەك نیوەڕۆ.

وەك ڕۆژە بەهاریەکان

ڕوناك و بە ناڵە ناڵ بوون،

هەناسەیەك لەكوێستان و

ئومێدێك لەچیاوە دەهات.

شەقامەكان...

پڕ پڕ دەبوون،

لەو قەوانە بەتاڵانەی

لەمناڵیمان بەجێما..

پڕ پڕ دەبوون،

لەو چرپانەی بەلاویەتی گیرسایەوە

شەوانێك بوو...

لەپێكەنین،.

ساڵانێك بوو، پڕ لە ئەوین.

تەنها 4 ساڵ بەسەر ئەو بەهارەدا تێپەڕیبو كە لەپایز دەچوو، هەستم دەكرد ئەمساڵ گەڵاكان سەوزن، لاوەكان بەبەرگی كوردیەوە لەهات و چۆدان، چیا نركەی دێت و قوتابیان خەریكی نوسینەوەی ئەو شتانەن كە لە وانەكاندا نەبوو، لەچیاوە بۆیان دەهات و دیوارەكانی شاریان پێ رەنگاو رەنگ دەكرد، زۆربەی شەوەكان شار روناك دەبۆوە، ئاسن بەسەر ئەوانەدا دەباری كە پێشتر ئاسنیان بەسەردا باراندین، ژیان لەنوێ بوونەوەدابوو و خەریكی ساڕێژكردنەوەی ئەو زامە قوڵانەبووین كە جەستەیان كون كون كردبووین، هیوا گوڵەكانی دەگەشاندنەوەو رۆژانێكی سەخت و دژوار لەپێش بوون، ئێمەی هەرزە، ئێمەی مناڵی جاران كە نەمانزانی چۆن بەكۆتا هات، ژیان فێرە قوربانی دانی كردین، فێری كردین، دەبێت خۆمان خەم لەدروستكردنەوەی خۆمان بخۆین و لەو روبارانە بپەڕینەوە كە شەپۆلەكانی بەچیادا دێن و بەناو شاردا رەتدەبن، ئاخر ئەو رۆژانە هەناسەكانی كوێستان ، بزنەرێیە سەخت و دژوارەكانی چیا، زۆر لەئێمە نزیك بوون، دەنگێك لەوێوە دەهات و بەناو شارەكەمدا رەتدەبوو، دەڕۆی، بەسەر ئەو نیشتمانەدا ئاسنی دەباراند، ئەو نیشتمانەی لەهەستانەوەو نوێبونەوەیەكی بەردەوامدا بوو، ئەو رۆژانە سەرەتای ئەو جەنگە درێژخایەنەبوو، كە ئێمەی دروستكردەوە، ئەو جەنگەی كە لەسەر مێزی قومارخانەكەی جەزائیر مۆركراو لەبەغدا سوتێنرا، جەنگێك

تەڕو وشكی بەیەكەوە دەهاڕیو، بەڵام بۆ ئێمە سەرەتای كۆكردنەوەی ئەو توانایانە بوو كە لەبەهارە پایزیەكاندا هەڵوەرین، سەرەتای خۆتەكاندن بوو لەو تۆزو خۆڵەی كە لەگۆڕەپانەكانی جەنگدا تەنهاو تەنها بووینو مامەڵەمان پێكرا، سەرەرتایەك بوو بەرەو كۆكردنەوەی ئەو ئەزمونانەی بۆ ئێرەیان هێناین جەنگ جەنگی ساغ كردنەوەی جبەخانە قەبەو چەكە كەڵەكەبوەكانی جەنگی جیهانی دووەم بوو، لەهەموو لایەكەوە ئاگر دەباری فڕۆكەو تۆپو كاتیوشاكان، بەسەر ئێمەدا دەهاتن، وەرزەكان تێكەڵكران، جارێكی دی باروت، ئاگر...

لەئاسمانە وە دەباری

ئەو ئاسنەی بۆ ئێمە هات

كەچی بەیەكتریان دادا،

لاوەكان كۆدەبونەوە،

سرودەكان هەستانەوەو

منالانی بەهاری زەرد

بەردیان لەباخەڵ دەهاویشت

رقو تۆڵە،

لەجێی ئەفسانە و حیكایەت

شەوانە دە گوترانەوە،

جارێكی تر..

فیشەكی نێو چاڵەكانو

تفەنگی نێو ئەشكەوتەكان

كۆ كرانەوە،

لەسەر پشتی ئەو تاشانە پاكرانەوە

لەوەتەی هەن..

بۆ ئێمە پشتو پەناگەن

لەوەتەی هەن

لەنركەی چیاو..

هەناسەی ریشن نەبێ،

لەهیچ زمانێکی دی ناگەن.

ساڵەکان، وەرزە خێراو ترسناکەکانی تەمەنی مناڵە پایزیەکان لەنێو بارینی ئاسنە جۆراوجۆرەکان و شەقامی پڕ لەدیوارە رەنگاو رەنگەکاندا بەرەو هەرزەیی دەچوون، بارانێك شاری دەشوشتەوەو تۆڵەی ساتە دژوارەکان، ئەو ساتانەی سیخۆکان شاریان هەڵوەراند، لەناخەوە، لەناوی ناوەوەی هەرزەو.. پاشماوەکانی جەنگدا لە تەکاندا بوو، جموجۆڵێکی خێرا ئەو بەهارانەی زیندوو دەکردەوە، کە گەڵاکانیان بەسەوزی دەوەراند، ئەو رۆژە رێك 24 / 4 / 1982 بوو بەرگی رەش سەرتاپای شاری داپۆشی، روبارە کوێستانیەکان، ئەوانەی بەنێو بەفردا دەهاتن، نرکەیان دەهات، شەپۆلە تورەکان، لەهاشەی خۆیان نەدەکەوتن و ناڵەیەك کە لەگۆڕستانەوە دەهات، گیانی بەرەنگاری بەرەو کەشکەشان دەبرد، باڵندە سرکو بزێوەکان، بەنێو هەورەکاندا لەبەرزاییەکی سەیرەوە خۆیان بەنێو دارو دەوەنەکانی دەوری شاردا دەکرد، هارەی زنجیری گوللەی دۆشکەکانی سەر قەڵاو گردی حوسن لەنێو شاردا دەبیسترا، قوتابیانیش بەبێ سرتە، بەرەو گۆڕستان دەچوون و لەم رۆژەدا دەیانویست تاوێ بەدیار هەناسەکانی شەهید سروودی ئازادی بچڕن، ئەو رۆژە ئەو بەهارە بۆنی جەنگی لێدەهات، یادەوەریەکان گۆڕستانی سوور داگەڕاندبوو، گرمەی ناپاڵم و هاژەی سیخۆکان لەم رۆژەدا دەبیستران و شەهیدەکان هەستابونەوە سەرپێ، ناو گۆڕستان جمەی دەهات لەو قوتابیە کوڕو کچانەی دەیانویست ئیدی بەهارمان لێنەکەنەوە خەزان، رێ و رەسمێك کە هەر لەپرسە دەچوو، بێدەنگییەکی ئەفسوناوی بەئامادەبوان بەخشی، پەپولەکان لەسەر گوڵەکان دەنیشتنەوەو چاوەکان هەر هەموویان نیگایان لەیەکتری دەگرت، لەهاشەی روبارو هەناسە ماندوەکان بترازێ چیدیت گوێ لێ نەبوو، ساتێك بوو تەنها بێدەنگی لێدەچۆڕا، زۆری نەبرد خرمەی میلی تفەنگی ئەمنەکان و دەنگی پۆستاڵی سەر سورەکان ئەم بێدەنگیەی شەق کردو هەر هەموو بەیەکەوە بەردەکانیان هەڵگرت. بەرەو شار بەڕێ کەوتین و دروشمێکمان دەگوت زایەڵەی لەناوشاردا دەبیسترا، باڵندەکان، ئەو باڵندە سرکو بزێوانەی لەنێو دەوەنەکاندا خۆیان مات کردبوو لە شەقەی باڵیان داو بەرەو بەرزایی گمەیان دەهات، دەنگی رێژنەیەك لەپێشەوەی خۆپیشاندانەکە شاری بەخەبەر

هێناو لەهەموو لایەکەوە، لەنێو جەرگەی خۆپیشاندان‌و بەرزاییەکانەوە، لەسەر زەوی‌و بەتەنیشت کێلەکانەوە ئەمجارەیان...

زەوی ئاسنی دەباراند
روبار سنەوبەری قوت داو
شەپۆل ئامینەی لول دەدا،
ئاسن وەك باران دەباری
لاوەکان چۆکیان کون دەبوو
گوللەش بە ناومان رەتدەبوو
ئێسکی لاوو..
کێلی گۆڕەکانی دەهاڕی،
رابونێك بوو ترسی بەعس‌و
سەربازگەیەکی دەبەزان
رۆژێك بوو لەو بەهارانەی
بۆ ئێمە ببونە خەزان،
ئیدی لەوێوە تا ئێرە
روبارەکان..
باڵندە بەرزە فڕەکان
لاوی ئەوساو
ئێستاو سەرتاپای نیشتمان
سروودێکمان لەسەر زارە
ئەویش:
بیست‌و چواری چوارە
جێی کەڵبەی سەگی هارە
تانکو تۆپ‌و تەیارە
ناترسێنێ ئەم شارە.

2007